

V. KIRICHENKO
Vinnitsa

INVESTMENT DEVELOPMENT OF THE VINNITSA AREA

Investment priorities of the Vinnitsa area are considered in the article and investigational. Certain to basis of problem, areas and ways of their decision related to investment activity. The offered perspective directions of bringing in of investments are in an area. The formed recommendations are in relation to perfection of control system by the investment processes of area.

Key words: area, region, investments, investment development, investment activity.

В. В. КИРИЧЕНКО
г. Винница

ИНВЕСТИЦИОННОЕ РАЗВИТИЕ ВИННИЦКОЙ ОБЛАСТИ

В статье рассмотрены и исследованы инвестиционные приоритеты Винницкой области. Определены основные проблемы, связанные с инвестиционной деятельностью и пути их решения. Предложены перспективные направления привлечения инвестиций в область и сформированы рекомендации по совершенствованию системы управления инвестиционными процессами в области.

Ключевые слова: область, регион, инвестиции, инвестиционное развитие, инвестиционная деятельность.

Стаття надійшла до редколегії 10.05.2015

УДК 657.075

С. О. КЛИМЕНКО, Л. В. МІКРЮКОВА, К. В. БАРИШЕВСЬКА
м. Миколаїв
klimenko.swetlana2011@yandex.ua

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ОСНОВНИЙ МЕТОД АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглянуто проблеми обліково-аналітичного забезпечення ефективності використання основних засобів підприємства. Актуального значення в сучасних умовах набуває питання точної оцінки ефективного використання основних засобів. Проблема коректного обліку основних засобів відзначається тим, що головною складовою її вирішення для застосування в управлінні підприємством є науково обґрунтована класифікація за найважливішими економічними і технічними ознаками. Позитивним моментом застосування переоцінки є відображення обґрунтованої собівартості продукції, збільшення розміру амортизаційних відрахувань, що забезпечує відновлення основних засобів підприємства та своєчасний аналіз ефективності їх використання.

Ключові слова: ефективність, основні засоби, обліково-аналітичне забезпечення, переоцінка, управлінський облік.

В останні роки через обмеженість фінансових ресурсів спостерігаються негативні тенденції у відтворенні основних засобів української економіки. Окрім низки об'єктивних чинників, зазначена ситуація зумовлена також невідповідністю між головними складовими управління основними засобами – плануванням, оцінкою та формуванням їхнього обсягу та структури. В сучасних умовах питання точної оцінки ефективного використання основних засобів набуває актуального значення.

Вивчення питань оцінки ефективності використання основних засобів привертає

увагу багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців. Теоретичні та практичні аспекти ефективності капітальних вкладень, методи обґрунтування відповідних нормативів досліджувались і висвітлені у роботах вітчизняних учених: В. Г. Андрійчука, В. М. Івахненка, Р. М. Косміної, В. Я. Месель-Веселяка, Г. В. Нашкерської, Н. М. Ткаченко, П. Т. Саблука, М. Г. Чумаченка. Як показує огляд наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених, теоретичні та методологічні підходи до проблеми облікового забезпечення та ефективності використання основних засобів підприємств розроблені недостатньо. Дискусій-

ними залишаються питання щодо визначення основних засобів як економічної категорії, їх класифікації, дослідження галузевих особливостей формування та відтворення, поглиблення їх класифікації, забезпечення ефективності використання, моделювання забезпечення сільськогосподарського виробництва основними засобами з урахуванням фондоозброєності та фондозабезпеченості висвітлені недостатньо.

Мета статті – дослідити важливий аспект облікового забезпечення аналізу ефективності використання основних засобів підприємства.

Проблема коректного обліку основних засобів відзначається тим, що головною складовою її вирішення для застосування в управлінні підприємством є науково обґрунтована класифікація за найважливішими економічними і технічними ознаками. Для полегшення ведення бухгалтерського обліку основних засобів та інших необоротних активів вони поділяються на окремі групи. Основні засоби можна класифікувати за базовими ознаками, які наведено на рис. 1. [3, 133].

Окремі об'єкти основних засобів відрізняються за технічними характеристиками, способом використання та призначенням. За названими ознаками вони поділяються на 10 груп, визначених Планом рахунків, і обліковуються на рахунку 10 «Основні засоби», а ті, що не знайшли відображення на рахунку 10, відносяться до рахунку 11 «Інші необоротні матеріальні активи».

За функціональним призначенням основні засоби поділяються на виробничі та невиробничі. За правом власності основні засоби поділяють на власні, за якими підприємство має право на володіння і розпорядження, внесені в статутний капітал, придбані за кошти, одержані безкоштовно у користування без вимоги повернення та орендовані, по відношенню до яких підприємство має лише право користування. За рівнем використання основні засоби поділяються на діючі, що безпосередньо зайняті в діяльності підприємства та недіючі, що знаходяться на ремонті або по технічним причинам не можуть використовуватися у діяльності підприємства.

Рис. 1. Класифікація основних засобів

Щодо можливості достовірної оцінки, складової ефективності використання основних засобів, виходячи з положень П(С)БО 7, підприємство повинно використовувати дві оцінки вартості основних засобів: історичну собівартість, тобто його первісну вартість, справедливу вартість.

Згідно пункту 4 П(С)БО 7 «Основні засоби»: первісна вартість – історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів.

Як зазначено в П(С)БО 7, первісна вартість об'єкта основних засобів складається з таких витрат:

- 1) суми, що сплачуються постачальникам активів та підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків);
- 2) реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі, що здійснюються в зв'язку з придбанням (отриманням) прав на об'єкт основних засобів;
- 3) суми ввізного мита;
- 4) суми непрямих податків у зв'язку з придбанням (створенням) основних засобів (якщо вони не відшкодовуються підприємству);
- 5) витрати на страхування ризиків доставки основних засобів;
- 6) витрати на транспортування, установку, монтаж, налагодження основних засобів;
- 7) інші витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням основних засобів до стану, у якому вони придатні для використання із запланованою метою.

Первісною вартістю основних засобів, виготовлених (споруджених) власними силами, буде сума всіх непрямих та прямих витрат, безпосередньо пов'язаних з їх виготовленням, але не вище справедливої вартості.

Відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7, не включають до первісної вартості основних засобів і відображають як витрати:

- 1) витрати на сплату відсотків за кредит, залучений для купівлі основних засобів;
- 2) наднормативні суми відходів, понаднормові витрати на оплату праці;
- 3) загальногосподарські витрати.

Для визначення ринкової вартості, як стверджує Н. М. Ткаченко, можуть бути вико-

ристані дані про біржову вартість, прайслисти тощо [4, 82]. Таке твердження ґрунтується на принципі обачності, згідно з яким методи оцінки, що застосовуються в бухгалтерському обліку, повинні запобігти завищенню оцінки активів. Відновну вартість визначають на підставі оцінки основних засобів, даної незалежними експертами.

Г. В. Нашкерська звертає увагу на те, що підприємство може переоцінювати об'єкт основних засобів, якщо його залишкова вартість більше як на 10% відрізняється від ринкової [3, 167]. Важливим є те, що за умови переоцінки хоча б одного об'єкта групи основних засобів слід здійснювати переоцінку усієї групи за справедливою вартістю, незважаючи на розмір відхилень вартостей інших об'єктів.

Переоцінка основних засобів тієї групи, об'єкти якої вже зазнали переоцінки, надалі має проводитися з такою регулярністю, щоб їх залишкова вартість на дату балансу суттєво не відрізнялась від справедливої вартості. Якщо внаслідок переоцінки балансова вартість суб'єкта збільшується (дооцінюється), сума дооцінки відображається у статті «Інший додатковий капітал», якщо зменшується (уцінка) – сума уцінки відображається як витрати. Але, коли за результатами першої переоцінки відбулася уцінка балансової вартості, наступну дооцінку визначають як прибуток у розмірі попередньої уцінки. Якщо за результатами першої переоцінки відбулася дооцінка балансової вартості, то наступна уцінка зменшує статтю «Інший додатковий капітал» на розмір попередньої дооцінки.

Суму переоцінки і відображення результатів у реєстрах бухгалтерського обліку здійснюють у такий спосіб. Передусім визначають індекс переоцінки за формулою [3, 127]:

$$I_{\text{пер.}} = \text{справедлива вартість} / \text{балансова вартість}.$$

Переоцінену первісну вартість визначають за формулою [3, 144]:

$$\text{Первісна вартість}_{\text{пер.}} = \text{первісна вартість} \times I_{\text{пер.}}$$

Виникнення валових доходів і витрат для цілей оподаткування у зв'язку з розглянутими операціями регулюється Податковим Кодексом України.

При дослідженні цього питання Р. М. Косміна наголошує на тому, що основний засіб,

який придбано за грошові кошти або споруджено підрядним способом зараховують на баланс за його первісною вартістю, а справедлива оцінка застосовується під час переоцінки основних засобів, створених власними силами, при отриманні основних засобів безоплатно або як внеску до статутного фонду і при здійсненні бартерних операцій з основними засобами [2, 59].

У бухгалтерському обліку використовується таке поняття як ліквідаційна вартість – сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації), за врахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією) (ст. 4 П(С)БО 7). Об'єкти основних засобів амортизуються фактично до досягнення ними ліквідаційної вартості, яку підприємство встановлює самостійно. Кожне підприємство має право вибрати для себе відповідний метод нарахування амортизації з п'яти, передбачених П(С)БО 7.

Для забезпечення документування операцій з основними засобами передбачено використання ряду типових форм документів. Дані, відображені в документах, систематизуються на рахунках бухгалтерського обліку, в регістрах синтетичного та аналітичного обліку. Своєчасне відображення господарських операцій у регістрах бухгалтерського обліку забезпечується на підприємстві визначеними термінами передачі документів з обліку основних засобів.

Для узагальнення інформації про наявність та рух належних підприємству основних засобів призначено активний балансовий рахунок 10 «Основні засоби», до якого відкриваються субрахунки.

В умовах інтеграції України до європейського співтовариства важливого значення набуває досягнення єдності економічних термінів і понять як на міжнародному, так і на внутрішньодержавному рівні. Особливого значення в такому контексті набуває узгодженість термінології, що визначає матеріальну основу виробництва.

Матеріальний об'єкт буде вважатися в податковому обліку основним засобом, якщо одночасно будуть виконуватись 3 умови.

По-перше, він призначений для використання в господарській діяльності платника податку. Господарська діяльність – будь-яка діяльність особи, спрямована на отримання доходу в грошовій, матеріальній або нематеріальній формах, коли безпосередня участь особи в організації діяльності регулярна, постійна і суттєва. Тому, щоб розглядати придбаний або споруджений об'єкт в якості основних засобів, не обов'язково, щоб він безпосередньо приносив дохід підприємству. Достатньо того, що він непрямо експлуатується в будь-якій діяльності, яка направлена на отримання доходу, або забезпечує її здійснення;

По-друге, його планують використовувати в господарській діяльності більше 365 днів з дати введення в експлуатацію, для підтвердження цього достатньо того, що бухгалтер вирішив враховувати його як основний засіб. По-третє, вартість об'єкта перевищує 1000 грн. і частково зменшується у зв'язку з фізичним чи моральним зносом. Цю вартість необхідно порівнювати з балансовою вартістю об'єкта, яка формується із витрат, перелічених у П(С)БО 7 «Основні засоби». Під вартістю необхідно мати на увазі не абстрактну цінність об'єкта в грошовому вираженні, а конкретну суму витрат, понесених на придбання об'єкта. Отже, безоплатно одержані об'єкти в бухгалтерському обліку будуть зараховані до основних засобів.

Висновки та перспективи подальших досліджень наступні: підприємство може переоцінювати об'єкт основних засобів, якщо залишкова вартість цього об'єкта суттєво відрізняється від його справедливої вартості на дату балансу, а питання про те, проводити чи не проводити переоцінку основних засобів, підприємство вирішує самостійно; проведення переоцінок пов'язане з виконанням вимоги Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», де як мету складання фінансової звітності визначено надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства; у випадку проведення переоцінювання саме така інформація щодо основних засобів і буде відображена у звітності; на користь проведення переоцінки основних

засобів свідчить те, що за умови наближення залишкової вартості основних засобів до справедливої відбувається збільшення вартості активів підприємства, відповідно, і власного капіталу, що, позитивно впливає на рішення потенційних інвесторів підприємства про вкладання коштів у нього. Ще одним позитивним моментом застосування переоцінок є відображення обґрунтованої собівартості продукції та збільшення розміру амортизаційних відрахувань, що забезпечує відновлення основних засобів підприємства. З метою підвищення аналітичності облікової інформації про основні засоби доцільно розширити цю інформацію та доповнити форму такими даними, як дата переоцінки (зменшення або відновлення корисності),

справедлива вартість об'єкта, а також інформацією про первісну, залишкову вартість та суму зносу до переоцінки (зменшення або відновлення корисності), індекс переоцінки, первісну, залишкову вартість та суму зносу після переоцінки.

Список використаних джерел

1. Вальківський В. Амортизація основних засобів у бюджетників / В. Вальківський // Все про бухгалтерський облік. — 2015. — № 40. — С. 43—45.
2. Косміна Р. М. Бухгалтерський облік: навч. посібник / Р. М. Косміна. — К.: Вища школа, 2008. — 174 с.
3. Нашкерська Г. В. Фінансовий облік: навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / Г. В. Нашкерська. — К.: Кондор, 2008. — 504 с.
4. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність / Н. М. Ткаченко. — К.: Алерта, 2007. — 954 с.

S. KLIMENKO, L. MIKRUKOVA, K. BARISHEVSKA
Mykolaiv

CONTROL ACCOUNTING AS MAIN METHOD FOR ANALYTIC ENSURING OF THE ENTERPRISE BASIC FUNDS EFFECTIVENESS

The article describes the accounting-analytic ensuring of the enterprise basic funds effectiveness problems. The exact value of the basic funds effective using has an actual importance. The problem of the correct basic funds accounting determines the main composite of her solving. It is the science classification on the most important economical and engineering signs. The positive moment of the basic funds revaluation is the correct prime cost reflection, the depreciation growing. It helps the renovation and the basic funds using analysis.

Key words: basic funds, revaluation, accounting-analytic ensuring, control accounting, effectiveness.

С. А. КЛИМЕНКО, Л. В. МИКРЮКОВА, К. В. БАРИШЕВСКАЯ
г. Николаев

УПРАВЛЕНЧЕСКИЙ УЧЁТ КАК ОСНОВНОЙ МЕТОД АНАЛИТИЧЕСКОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ОСНОВНЫХ СРЕДСТВ ПРЕДПРИЯТИЯ

Статья рассматривает проблемы учётно-аналитического обеспечения эффективности использования основных средств предприятия. Актуальное значение в современных условиях приобретает вопрос точной оценки эффективного использования основных средств. Проблема корректного учёта основных средств определяется тем, что главной составляющей её решения для применения в управлении предприятием является научно обоснованная классификация по важнейшим экономическим и техническим признакам. Положительным моментом применения переоценки основных средств является отображение обоснованной себестоимости продукции, увеличение размера амортизационных обчислений, что обеспечивает возобновление основных средств предприятия и своевременный анализ эффективности их использования.

Ключевые слова: основные средства, переоценка, учётно-аналитическое обеспечение, управленческий учёт, эффективность.

Стаття надійшла до редколегії 10.05.2015